

KOSOVSKI PENZIJSKI ŠTEDNI FOND OPERACIJE

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA I FINANSIJSKI IZVEŠTAJI

Na dan i za godinu koja je završena 31 decembra 2023

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-3
IZVEŠTAJ O FINANSIJSKOM STANJU	4
IZVEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOM DOBITKU	5
IZVEŠTAJ O PROMENAMA U NETO SREDSTVA KOJA PRIPADAJU OPERACIJAMA KPŠF	6
IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE	7
NAPOMENE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	8-26

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Upravnom Odboru Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda

Mišljenje

Revidirali smo finansijske izveštaje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda – Operacije („KPŠF-O“), koji sadrže izveštaj o finansijskom stanju na dan 31 decembra 2023 godine, izveštaj o sveobuhvatnom dobitku, izveštaj o promenama u neto sredstva doprinosioca i izveštaj o tokovima gotovine za tada završenu godinu, i napomene finansijskih izveštaja, uključujući materijalne računovodstvene politike i druge objašnjene informacije.

Prema našem mišljenju, propratni finansijski izveštaji pošteno predstavljaju, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje KPŠF-O na dan 31 decembra 2023 godine, njegove finansijske performanse i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja.

Osnov za mišljenje

Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije (MSR). Naše odgovornosti prema tim standardima su dalje opisane u odeljku našeg izveštaja o *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja*. Nezavisni smo od KPŠF-O u skladu sa *Međunarodnim Etičkim Kodeksom Profesionalnih Računovođa (uključujući Međunarodne Standarde za Nezavisnost (IESBA kodeks)*, zajedno sa etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Republici Kosovo, i mi smo ispunili druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima i IESBA kodeksa. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i primereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su ona pitanja koja prema našoj profesionalnoj proceni, bili od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izveštaja za tekući period. Ovim pitanjima smo se obratili u kontekstu naše revizije finansijskih izveštaja kao celinu, i prilikom formiranja našeg mišljenja o njima, a mi ne pružamo posebno mišljenje o tim pitanjima. Svaka ključna revizorska pitanja i naši odgovarajući odgovori su opisani u nastavku.

Ključna revizorska pitanja	Kako su se obratili pitanja u našoj reviziji
<p>Postojanje i tačnost ulaganja u oročene depozite</p> <p>Na dan 31 decembra 2023 godine investicije KPŠF-O u oročene depozite predstavljale su 78% ukupne imovine. (31 Decembar 2022: 69%)</p> <p>Dalja obelodanjivanja finansijske imovine uključena su u Napomene 3.1, 3.15 i 5 uz finansijske izveštaje.</p> <p>Ovo je bilo fokusno područje i područje na koje su usmjereni značajni napori revizije.</p>	<p>U vezi sa materijom iznesenom suprotno, naš postupak revizije uključilo je sledeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potvrdili smo stanje na kraju godine sa bankama. • Na osnovu uzorka pregledali smo stvarne ugovore za nove investicije tokom godine. • Na osnovu uzorka pratili smo dospijeće ulaganja iz bankovnih izvoda. • Na osnovu uzorka testirali smo tačnost obračunate kamate. • Procenili smo adekvatnost obelodanjivanja KPŠF-O u vezi sa investicijama.

Ostale informacije

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u godišnji izveštaj, ali ne uključuju finansijske izveštaje i izveštaj našeg revizora. Očekuje se da će nam izveštaj upravljanja biti dostupan nakon datuma ovog izveštaja revizora. Naše mišljenje o finansijskim izveštajima ne pokriva ostale informacije i nećemo izraziti bilo kakav oblik zaključka o uverenju u vezi s tim. U vezi sa našom revizijom finansijskih izveštaja, naša je odgovornost da čitamo ostale gore identifikovane informacije kada postanu dostupne i, pritom, razmotrimo da li su druge informacije materijalno nesaglasne sa finansijskim izveštajima ili naše znanje stečeno revizijom, ili se na drugi način čini da je materijalno pogrešno prikazan. Kada čitamo godišnji izveštaj, ako zaključimo da u njemu postoje materijalno značajne pogrešne navode, od nas se zahteva da o tome obavestimo one koji su zaduženi za upravljanje.

Odgovornosti uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izveštaje

Uprava je odgovorna za pripremu i poštenu prezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja, a za internu kontrolu za koju rukovodstvo utvrdi da je neophodna kako bi se omogućila priprema finansijskih izveštaja u kojima nema značajnih pogrešnih prikazivanja, bilo zbog prevara ili greška.

Prilikom pripreme finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procenu mogućnosti KPŠF-O da nastavi sa radom kao stalno delujuće preduzeće, obelodanjujući, prema potrebi, pitanja koja se odnose na neograničeno vreme i koristeći računovodstvo osnova za neograničeno vreme, ukoliko uprava ne namerava da likvidira KPŠF-O ili da prestane sa radom ili nema realnu alternativu, osim da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja KPŠF-O.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naši ciljevi su da pribavimo razumno uverenje da finansijski izveštaji u celini ne sadrže materijalno značajne pogreške, bilo zbog prevare ili greške, i da izdaju revizorski izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uveravanje je visok nivo uveravanja, ali nije garancija da će revizija sprovedena u skladu sa MSR uvek otkriti materijalno značajne pogrešne navode kada postoje. Pogrešna prikazivanja mogu nastati prevarama ili greškama i smatraju se značajnim ako bi se, pojedinačno ili u celini, moglo opravdano očekivati da utiču na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja (nastavak)

Kao deo revizije u skladu sa MSR-ima, provodimo profesionalnu prosudbu i održavamo profesionalni skepticizam tokom cele revizije. Mi takođe:

- Utvrdimo i procenimo rizike od materijalno značajnih pogrešnih prikazivanja u finansijskim izveštajima, bilo zbog prevare ili greške, osmislimo i izvršimo revizorske postupke koji odgovaraju na te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da pruže osnovu za naše mišljenje. Rizik od neotkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji su rezultat prevare veći je nego kod onih koji su posledica greške, jer prevara može uključivati tajni dogovor, falsifikovanje, namerne propuste, lažne prezentacije ili poništavanje interne kontrole.
- Steknimo razumevanje interne kontrole relevantne za reviziju kako bi se dizajnirali postupci revizije koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o efikasnosti unutrašnje kontrole KPŠF-O.
- Procenimo prikladnost primenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procena i povezanih obelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Zaključimo o primerenosti menadžmentove upotrebe osnova računovodstva neograničenog vremena i, na osnovu dobijenih revizorskih dokaza, da li postoji materijalna nesigurnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu baciti značajnu sumnju na sposobnost KPŠF-O da nastavi sa radom. Ako zaključimo da postoji materijalna nesigurnost, u izveštaju našeg revizora dužni smo da skrenemo pažnju na povezana obelodanjivanja u finansijskim izveštajima ili, ako su takva obelodanjivanja neadekvatna, da izmenimo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izveštaja našeg revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu da dovedu do toga da KPŠF-O prestane da bude sumnjiv za nastavak sa radom.
- Procenite ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući obelodanjivanja, i da li finansijski izveštaji predstavljaju osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Sa onima koji su zaduženi za upravljanje komuniciramo u vezi, između ostalog, planiranog obima i vremena revizije i značajnih nalaza revizije, uključujući bilo kakve značajne nedostatke u internoj kontroli koje utvrdimo tokom revizije.

Takođe onima koji su zaduženi za upravljanje dajemo izjavu da smo poštovali relevantne etičke zahteve u vezi sa neovisnošću i komuniciramo sa njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se opravdano može smatrati da nose na našu nezavisnost i, prema potrebi, povezane zaštitne mere.

Iz pitanja koja smo komunicirali sa onima koji su zaduženi za upravljanje, utvrđujemo ona pitanja koja su bila najvažnija u reviziji finansijskih izveštaja tekućeg perioda i koja su prema tome ključna revizorska pitanja. Ova pitanja opisujemo u izveštaju našeg revizora osim ako zakon ili propis ne sprečava javno objavljivanje stvari, ili kada u izuzetno retkim okolnostima utvrdimo da stvar ne treba da bude saopštena u našem izveštaju jer bi se razumno očekivale negativne posledice takvog postupanja, tako nadmašujući koristi od javnog interesa od takve komunikacije.

Izveštaj o ostalim pravnim i regulatornim zahtevima

Izabrani smo javnim postupkom nadmetanja i imenovani za revizore KPŠF-O. Ovo je naša četvrtina godina kao revizori Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda.

Potvrđujemo da naše mišljenje revizije o ovde datim finansijskim izveštajima je u skladu sa dodatnim izveštajem nad onih koji su zaduženi za upravljanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda.

RSM Kosovo Sh.p.k.

RSM Kosovo Sh.p.k

Priština, Republika Kosovo

12 april 2024

Sadik Berisha

Zakonski Revizor

	Napomene	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
		EUR	EUR
Imovina			
<i>Obrtna sredstva</i>			
Gotovina i ekvivalenti gotovine	4	363,264	1,028,264
Oročeni depoziti	5	6,818,415	5,759,257
Dospeli računi i pretplate	6	648,581	634,358
		7,830,260	7,421,879
<i>Neobrotna sredstva</i>			
Nekretnina i opreme	9	613,551	631,169
Imovina s pravom korišćenja	10	198,927	248,642
Nematerijalna sredstva	11	99,545	66,975
		912,023	946,786
Ukupna imovina		8,742,283	8,368,665
Obaveze			
<i>Tekuće obaveze</i>			
Plativi računi i akruali	12	650,320	922,049
Obaveze iznajmljivanja	10	48,730	46,056
		699,050	968,105
<i>Dugoročne obaveze</i>			
Obaveze iznajmljivanja	10	164,175	212,905
		164,175	212,905
Ukupne obaveze		863,225	1,181,010
Neto sredstva koja pripadaju Operacijama KPŠF		7,879,058	7,187,655

Odobreno za objavljivanje od Upravnog odbora i rukovodstva KPŠF i potpisano u njihovo ime dana 28 marta 2024.

G-din. Emanjel Bajra
Predsedavajući Upravnog Odbora

G-din. Adrian Zalli
Izvršni director

G-din. Vërshim Hatipi
Direktor za Finansije i TI

Prateće napomene od 1 do 22 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
		EUR	EUR
Prihodi			
Naknada taksi na teret penzijskih sredstava	14	9,421,417	8,849,446
Ostali prihodi	15	174,817	80,623
Ukupni prihodi		9,596,234	8,930,069
Rashodi			
<i>Troškovi investicija</i>			
Neto naknade otvorenih instrumenata	16	(5,510,238)	(6,040,583)
Posredništvo, starateljstvo i ostali troškovi investicija	17	(336,285)	(654,812)
Ukupno troškovi investicija		(5,846,523)	(6,695,395)
<i>Operativni troškovi</i>			
Troškovi osoblja	18	(642,021)	(625,155)
Troškovi Upravnog odbora	19	(62,606)	(132,658)
Obezvredjenje i amortizacija	9-11	(100,392)	(118,771)
Stanja računa i druga korespondencija		(99,784)	(98,519)
Ostali operativni troškovi	20	(149,900)	(164,665)
Ukupno operativnih troškova		(1,054,703)	(1,139,768)
Ukupni troškovi		(6,901,226)	(7,835,163)
Trošak kreditnog gubitka finansijskih sredstava, neto	5	(3,605)	(14,333)
Povećanje neto sredstva koja pripadaju Operacijama KPŠF		2,691,403	1,080,573

Prateće napomene od 1 do 22 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Višak EUR	Rezerve EUR	Ukupno EUR
Na dan 1 januar 2022		1,107,082	5,000,000	6,107,082
Povećanje neto sredstva koja pripadaju Operacijama KPŠF		1,080,573	-	1,080,573
Na dan 31 decembar 2022		2,187,655	5,000,000	7,187,655
Povećanje neto sredstva koja pripadaju Operacijama KPŠF		2,691,403	-	2,691,403
Plaćeno penzijskim sredstvima (KPŠFPS)	13	(2,000,000)	-	(2,000,000)
Dopuna rezerve	13	(1,000,000)	1,000,000	-
Na dan 31 decembar 2023		1,879,058	6,000,000	7,879,058

Prateće napomene od 1 do 22 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
		EUR	EUR
Tok gotovog novca od operacija			
Povećanje neto sredstva koja pripadaju Operacijama KPŠF		2,691,403	1,080,573
Prilagodavanja za:			
Obevređenje i amortizacija	9-11	100,392	118,771
Kamatni prihodi	15	(166,333)	(82,803)
Kamata iznajmljivanja	10	13,344	10,005
Trošak kreditnog gubitka finansijskih sredstava, neto	5	3,605	14,333
		2,642,411	1,140,879
Uplaćene kamate		143,004	82,135
		2,785,415	1,223,014
Promene na poslovnim sredstvima i obavezama			
Smanjenje u plativim računima i akrualima		(271,729)	(303,309)
Povećanje u dospelim računima i pretplatama isključujući dospelu kamatu	6	(13,657)	(86,911)
Neto tok gotovog novca od operativnih aktivnosti		2,500,029	832,794
Novčani tok iz investicionih aktivnosti			
Nabavka nekretnina i opreme	9	(7,676)	(5,788)
Nabavke nematerijalnih sredstva	11	(57,953)	(50,819)
Plaćeno za investicije oročenih depozita	5	(6,800,000)	(5,760,000)
Primanja od dospeća oročenih depozita (glavnica)	5	5,760,000	3,450,000
Primanja od dospeća obveznica kosova (glavnica)	5	-	1,750,000
Neto tok novca korišten u investicione aktivnosti		(1,105,629)	(616,607)
Novčani tok iz finansijskih aktivnosti			
Plaćeno za iznajmljivanja	10	(59,400)	(54,000)
Plaćeno penzijskim sredstvima (KPŠFPS)	13	(2,000,000)	-
Neto tok novca korišten u finansijske aktivnosti		(2,059,400)	(54,000)
Neto (smanjenje) / povećanje gotovine i ekvivalenata gotovine		(665,000)	162,187
Gotovina i ekvivalenti gotovine početkom godine		1,028,264	866,077
Gotovina i ekvivalenti gotovine na kraju godine		4	363,264
		363,264	1,028,264

Prateće napomene od 1 do 22 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

1 UVOD

Kosovski Penzijski Štedni Fond (u daljem tekstu: "KPŠF") registrovan u adresi: Ul. Agim Ramadani br. 182-184, 10000 Priština, Republika Kosovo, brojom registracije 90000225; osnovan je Uredbom UNMIK-a br. 2001/35 od 22. decembra 2001. godine, koja je kasnije izmenjena i dopunjena Uredbom br. 2005/20, a zatim ponovo izmenjena Zakonom br. 03/L-084 Republike Kosova, i dalje dopunjen zakonima br. 04/L-101 i br. 05/L-116 Republike Kosovo, a zadnja dopunjena sa dodacima i promenama Zakonom Br. 04/L-168, Br.05/L-116, i Br. 07/L-016; kao ne-za-profit finansijska institucija, čija je jedina i isključiva svrha upravljanje individualnim računima za penzionu štednju kroz obezbeživanje smotrenih investicija i staranje o penzionoj aktivni i uplaćivanje prinosa na pojedinačne račune radi plaćanja anuiteta za penzionu štednju, kao poverenik koji postupa u ime učesnika i korisnika.

Zakon br. 04/L-101 obezbeđuje program penziona štednje koji se finansira iz uplaćenih doprinosa zaposlenih i njihovih poslodavaca, a kojim upravlja i investira KPŠF. U okviru ovako definisanog sistema doprinosa, svi zaposleni stalni stanovnici Kosova i njihovi poslodavci su obavezni da uplaćuju penzijske doprinose. KPŠF vodi individualne račune za svakog učesnika na koje se uplaćuju doprinosi i povratak od investicija.

KPŠF nadgleda Upravni Odbor koji se sastoji od eksperata za investicije i penzije, ili imaju iskustva predstavljanja zaposlenih i/ili poslodavaca Kosova. Prema Zakonu Br. 04/L-101, jedan član bez prava glasa zastupa interese Vlade. Tokom 2023. i 2022. godine, Upravni odbor je funkcionisao bez tog člana koji nema pravo glasa. Tokim 2023. i 2022. godine Upravni odbor je funkcionisao bez člana koji nema pravo glasa. Od marta 2023. godine KPŠF je funkcionisao bez niti jednog člana Upravnog odbora pošto je njihov mandat istekao. Pet članova Upravnog odbora imenovala je Skupština Kosova u julu 2023. godine, što je bilo dovoljno da obezbedi kvorum, ali su dve pozicije ostale prazne do kraja 2023 i do datuma izdavanja ovog izveštaja.

Ovi finansijski izveštaji su za Kosovski Penzijski Štedni Fond - Operacije (ili "KPŠFOP"), entiteta za upravljanje i vođenje penzijske štednje doprinosilaca (penzionih sredstava). Finansijski izveštaji za Kosovski Penzijski Štedni Fond - Penzijska Sredstva (ili "KPŠFPS") se pripremaju odvojeno od finansijskih izveštaja entiteta.

Direktor i 29. zaposlenih radnika upravljali su svakodnevnim operacijama KPŠF-a tokom 2023. godine (2022: Direktor i 29. zaposlenih).

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1 Izjava o usklađenosti

Finansijski izveštaji KPŠFOP su pripremljeni u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja ("MSFI") i njegova tumačenja usvojena od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("OMRS").

2.2 Osnova za pripremu

Finansijski izveštaji su pripremljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška. Priprema finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva upotrebu određenih kritičnih računovodstvenih procena. Takođe zahteva da rukovodstvo izvrši svoju procenu u procesu primene računovodstvenih politika KPŠF. Oblasti koja uključuju viši stepen pretpostavki ili složenosti ili oblasti u kojima su pretpostavke i procene značajne za finansijske izveštaje obelodanjena su u Napomeni 3.13 Značajne procene i pretpostavke.

Finansijski izveštaji su pripremljeni za godine završene 31. decembra 2023. i 2022. Sadašnji i uporedni podaci navedeni u ovim finansijskim izveštajima izraženi su u evrima, osim gde je drugačije naznačeno. Tamo gde je potrebno, uporedni podaci su prekvalifikovani kako bi odgovarali promenama u prezentaciji za sadašnju godinu.

Prezentacija finansijskih izveštaja i napomene

Radi jasnoće, finansijski izveštaji i napomene finansijskih izveštaja su pripremljene korišćenjem koncepta materijalnosti i relevantnosti.

To znači da su stavke koje se ne smatraju materijalnim u smislu kvantitativnih i kvalitativnih mera ili relevantne za korisnike finansijskih izveštaja agregirane i prikazane zajedno sa ostalim stavkama u primarnim finansijskim izveštajima.

Slično, informacije koje se ne smatraju materijalnim nisu predstavljene u beleškama.

Nastavak poslovanja

Menadžment KPŠF-a je procenio svoju sposobnost da nastavi sa poslovanjem i zadovoljan je da ima resurse da nastavi sa poslovanjem u doglednoj budućnosti. Štaviše, menadžment nije svestan bilo kakvih materijalnih neizvesnosti koje bi mogle da dovedu značajnu sumnju u sposobnost da nastavi sa poslovanjem. Stoga se finansijski izveštaji i dalje pripremaju po principu nastavka poslovanja.

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja

i) Početno usvajanje novog standarda i revidiranja postojećih standarda na snazi u tekućem period

Sledeća revidiranja postojećih standarda izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde su na snazi u tekućem periodu:

- **MSFI 17 "Ugovori osiguranja"** na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023;
- **Obelodanjivanje računovodstvenih politika (Izmene i dopune MRS 1 i MSFI Izjava o praksi 2)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Rukovodstvo je pregledalo računovodstvene politike i izvršilo ažuriranje informacija objavljenih u Napomeni 3 Materijalne knjigovodstvene politike (2022: Značajne knjigovodstvene politike) u određenim slučajevima u skladu sa izmenama.
- **Odloženi porez u vezi sa sredstvima i obavezama koji proističu iz jedne jedine transakcije (Izmene MRS 12)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.
- **Definicija računovodstvenih procena (Izmene MRS 8)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.
- **Izmene MRS 12 "Porezi na dohodak" – Međunarodna poreska reforma - Model pravila drugog stuba** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.

Usvajanje gorenavedenih nije imalo materijalnog uticaja na finansijske izveštaje KPŠFOP.

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (NASTAVAK)

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja (nastavak)

ii) Objavljeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda koji još nisu usvojeni

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja, donjenavedeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda su objavljeni od strane MSFI a još nisu na snazi:

- **Klasifikacija obaveza kao tekućih ili dugoročnih (Izmene MRS 1)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine.
- **Obaveze iznajmljivanja pri prodaji ili po vraćanju (Izmene MSFI 16)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine.
- **Obelodanjivanje finansijskih ugovora dobavljača (Izmene MRS 7 i MSFI 7)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine.
- **Nedostatak zamenljivosti (Izmene MRS 21)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2025. godine, još nije odobren od strane Evropske unije.
- **Revidiranje MSFI 10 "Konsolidirani finansijski izvještaji" i MRS 28 "Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja"** - Prodaja ili prilog imovine između investitora i njegovih saradnik ili Joint Venture i dalje izmene (datum stupanja na snagu je na neodređeno vreme na odloženo do istraživačkog projekta metoda kapitala je zaključen).

KPŠFOP je izabralo da ne usvoji ove nove standarde i revidiranja i tumačenja postojećih standarda pre njihovih stupanja na snagu. KPŠFOP predviđa da usvajanje ovih standarda i revidiranja i tumačenja postojećih standarda neće imati materijalan utecaj na finansijske izvještaje KPŠFOP u periodu prve primene.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE

KPŠFOP je dosledno primenio sledeće knjigovodstvene politike na sve periode predstavljene u ovim finansijskim izveštajima, osim ako je drugačije navedeno.

Pored toga, KPŠFOP je usvojio obelodanjivanje knjigovodstvenih politika (Izmene i dopune MRS 1 i MSFI Izjava o praksi 2) od 1. januara 2023. Izmene zahtevaju obelodanjivanje "materijalnih", a ne "značajnih" knjigovodstvenih politika. Iako izmene i dopune nisu dovele do promena u samim knjigovodstvenim politikama, one su u određenim slučajevima uticale na informacije o knjigovodstvenim politikama koje se odnose na finansijske instrumente obelodanjene u Napomeni 3.

3.1 Finansijski instrumenti

Finansijska sredstva i obaveze koje se vode u izveštaj finansijskog stanja uključuju investicije, gotovinu i ekvivalente gotovine, oročene depozite, dospеле račune i obaveze.

Početno prepoznavanje i merenje

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se priznaju u izveštaj finansijskog stanja KPŠFOP-a kada postane strana ugovornih odredbi instrumenta ili u datumu osnivanja.

Na početno priznavanje, KPŠFOP meri finansijska sredstva ili obaveze po njihovoj fer vrednosti. Transakcioni troškovi koji su direktno pripisani sticanju ili izdavanju finansijskog sredstva ili obaveze (osim slučaja finansijskih sredstva ili obaveza po fer vrednosti putem bilansa uspeha), se dodaju ili se oduzimaju od fer vrednosti finansijskog sredstva ili obaveze, po potrebi, prilikom početnog priznavanja. Transakcioni troškovi koji su direktno pripisani sticanju finansijskih sredstva ili obaveza po fer vrednosti putem bilansa uspeha se odmah priznavaju u bilans uspeha.

Sve kupovine ili prodaje finansijskih sredstava na redovni način se priznaju i prestaju priznavati na dan trgovanja.

Odbijanje

Finansijska sredstva i obaveze se odbijaju i neto iznos se iskazuje u izveštaju finansijskog položaja samo ako postoji zakonski ostvarljivo pravo na odbijanje priznatih iznosa i da postoji namera da se izmire na neto osnovi.

Klasifikacija i merenje finansijskih sredstva i finansijskih obaveza

Prema MSFI 9, finansijska sredstva se klasifikuju na osnovu poslovnog modela usvojenog za upravljanje imovinom i na osnovu karakteristika njihovih ugovorenih tokova gotovine u jednu od sledećih kategorija merenja:

- Amortizovani trošak (AMC);
- Fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI); ili
- Fer vrednost kroz bilans uspeha (FVPL).

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1 Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijska sredstva se vrednuju po AMC-u ako se drže u okviru poslovnog modela u svrhu prikupljanja ugovorenih novčanih tokova (koji se drže radi naplate) i ako su tokovi gotovine isključivo isplate glavnice i kamate na preostali iznos glavnice. Uopšteno govoreći, ovo je slučaj sa portfeljem finansijskih sredstava KPŠFOP.

KPŠFOP nema finansijsku imovinu koja se meri po FVOCI i/ili FVPL.

Generalno, finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanom trošku.

IIGK procena (isključivo isplate glavnice i kamate na preostali iznos glavnice)

Drugi korak u klasifikaciji finansijskih sredstava u portfeljima koji se „drže radi prikupljanja“ odnosi se na procenu da li su ugovorni tokovi gotovine u skladu sa IIGK testom. Iznos glavnice odražava fer vrednost pri početnom priznavanju umanjenu za sve naknadne promene, npr. zbog otplate. Kamata mora predstavljati samo razmatranje vremenske vrednosti novca, kreditnog rizika, drugih osnovnih rizika kreditiranja i profitne marže u skladu sa osnovnim karakteristikama pozajmljivanja. Ako tokovi gotovine uvode više od de minimis izloženosti riziku ili volatilnosti koja nije u skladu sa osnovnim karakteristikama pozajmljivanja, finansijska imovina se obavezno priznaje po FVPL.

Generalno, KPŠFOP portfelji finansijskih sredstava koja se „drže radi prikupljanja“ imaju ugovorene tokove gotovine koji su generalno u skladu sa IIGK procenom.

Umanjenje

KPŠFOP procenjuje na osnovu budućih očekivanja očekivane kreditne gubitke (OKG) povezane sa aktivom dužničkih instrumenata koji se vode po amortizovanom trošku. KPŠFOP priznaje ispravku gubitka za takve gubitke na svaki datum izveštavanja. Merenje OKG reflektuje:

- Nepristrasani i ponderisani iznos na osnovu verovatnoće koji se određuje procenom raspona mogućih ishoda;
- Vremensku vrednost novca; i
- Razumne i podržane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izveštavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

Prestanak priznavanja

Finansijska sredstva, ili njen deo, prestaju se priznavati kada su ugovorna prava na primanje tokova gotovine iz aktive istekla, ili kada su prenesena i (a) KPŠFOP prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ili (b) KPŠFOP ne prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i KPŠFOP nije zadržao kontrolu.

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada se gase (tj. kada je obaveza navedena u ugovoru isplaćena, otkazana ili istekla).

3.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Za potrebe tokova gotovog novca, gotovinu i gotovinske ekvivalente čine gotov novac u ruci i u bankama i kratkoročni depoziti sa originalnim rokom dospeća od tri meseca ili manje.

3.3 Tekuća i dugoročna klasifikacija

Sredstva i obaveze prikazani su u izveštaju o finansijskom položaju na osnovu tekuće i dugoročne klasifikacije. Sredstvo se klasifikuje kao obrtno kada: se ili očekuje da će biti realizovano ili nameravano da se proda ili potroši u normalnom operativnom ciklusu; održava se prvenstveno u svrhu trgovanja; očekuje se da se realizuje u roku od 12 meseci nakon izveštajnog perioda; ili je sredstvo gotovina ili gotovinski ekvivalent osim ako nije ograničen da se razmeni ili koristi za izmirenje obaveze najmanje 12 meseci nakon perioda izveštavanja. Sva ostala sredstva su klasifikovana kao neobrotna.

Obaveza se klasifikuje kao tekuća kada: ili se očekuje da će biti izmirena u normalnom operativnom ciklusu; održava se prvenstveno u svrhu trgovanja; treba da se izmiri u roku od 12 meseci nakon perioda izveštavanja; ili ne postoji bezuslovno pravo na odlaganje izmirenja obaveze za najmanje 12 meseci nakon izveštajnog perioda. Sve ostale obaveze su klasifikovane kao dugoročne.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.4 Nekretnina i opreme kao i najmovi

3.4.1 Nekretnina i opreme

Nekretnina i opreme operacija KPŠFOP se osnove od: Kompjutera i prateće opreme; Nameštaja, uređaja i oprema; Ostalih kancelarijskih oprema; i Motornih vozila; koje su prenete kao cene smanjene za akumulirano obezvređenje i gubitke akumuliranih od umanjenja ako ih ima.

Nabavna vrednost uključuje otkupnu cenu i sve troškove koji su direktno povezani sa dovodenjem sredstva u operativno stanje za predviđeno korišćenje.

Izgradnja u toku se izveštava o troškovima izgradnje uključujući troškove koje naplaćuju treće strane. Po završetku svi akumulirani troškovi sredstva prenose se u odgovarajuću kategoriju nekretnina i opreme, a zatim podležu važećim stopama obezvređenja. Zemlja i izgradnja u toku se ne obezvređuju. Obezvređenje se računa linearno na procenjeni veka upotrebljivosti sredstava korišćenjem sledećih stopa:

Kompjuteri i prateće opreme	33%
Nameštaji, uređaji i oprema	20%
Ostala kancelarijska oprema	20%
Motorna vozila	20%

Korisni vek trajanja nekretnina i opreme se pregleda i prilagođava najmanje godišnje, ako je potrebno.

3.4.2 Najmovi

Za sve nove ugovore zaključene 1. januara 2019. ili kasnije, KPŠFOP razmatra da li ugovor je, ili sadrži, najam.

Merenje i priznavanje zakupa

Na dan početka najma, KPŠFOP priznaje imovinu s pravom korišćenja i obavezu iznajmljivanja u bilansu stanja. Sredstvo sa pravom korišćenja meri se po trošku koji se sastoji od početnog merenja obaveze iznajmljivanja, svih početnih direktnih troškova nastalih od strane KPŠFOP, procene troškova rasklapanja i uklanjanja sredstva na kraju najma i svih plaćanja zakupa izvršenih pre datuma početka najma (bez primljenih podsticaja).

KPŠFOP amortizira imovinu s pravom korišćenja pravocrtno od datuma početka najma do ranijeg kraja korisnog veka imovine s pravom korišćenja ili kraja roka najma. KPŠFOP takođe procenjuje imovinu s pravom korišćenja za umanjenje vrednosti kada postoje takvi pokazatelji.

Na dan početka, KPŠFOP meri obavezu iznajmljivanja po sadašnjoj vrednosti neplaćenih zakupa na taj datum, diskontirano sa 5.88%, kamatna stopa najma u vreme ponovne procene (postepena stopa pozajmljivanja). Plaćanja zakupa uključena u mjerenje obaveza iznajmljivanja sastoje se od fiksnih plaćanja (uključujući u fiksnom sadržaju), varijabilnih plaćanja na osnovu indeksa ili stope, iznosa za koje se očekuje da će se plaćati na osnovu garancije preostale vrijednosti i plaćanja koja proizlaze iz opcija koje su razumno sigurne u se vežba.

Posle početnog merenja, obaveza će se umanjiti za izvršena plaćanja i povećati za kamate. Preispituje se tako da odražava bilo kakvo preispitivanje ili izmene ili ako postoje promene u osnovnim fiksnim plaćanjima. Kada se obaveza iznajmljivanja ponovo odmerava, odgovarajuća korekcija se odražava na imovinu s pravom korišćenja ili dobitak i gubitak ako se imovina s pravom korišćenja već smanji na nulu.

KPŠFOP je izabrao da obračunava kratkoročna iznajmljivanja i iznajmljivanja male vrednosti korišćenjem praktičnih sredstava. Umesto da se priznaju kao imovina s pravom korišćenja i obaveza iznajmljivanja, plaćanja u vezi s njima priznaju se kao rashod u dobiti ili gubitku, pravocrtno, tokom trajanja najma. I imovina s pravom korišćenja i obaveze iznajmljivanja prikazani su kao zasebni saldi u izveštaju o finansijskom stanju.

3.5 Nematerijalna sredstva

Nematerijalna sredstva sastoje se od licenciranih kompjuterskih softvera. U početku su predstavljene prema trošku, dok kasnije prema ceni koštanja umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke usled umanjenja vrednosti, ako ih je bilo.

Amortizacija se knjiži ako su sredstva raspoloživa za korišćenje primenom linearne metode, gde se trošak nematerijalnih sredstava otpisuje tokom procenjenog veka upotrebljivosti sredstava korišćenjem sledećih stopa:

Sofveri - 20%

Licence se amortizuju za tok trajanja licence do najduže 5 godina.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.6 Prihodi

Naknada taksi na teret penzijskih sredstava

Naknada taksi na teret penzijskih sredstava uključuju naknade za pokriće troškova u vezi sa ulaganjem penzionih sredstava (naknade za investicione aktivnosti) i naknade za pokrivanje operativnih i drugih troškova KPŠFOP-a koji nisu povezani sa ulaganjem penzionih sredstava (naknade za operativne aktivnosti). Obe takse odobrava Skupština Republike Kosovo u skladu sa Zakonom br. 04/L-168, na osnovu pismenih zahteva Upravnog odbora. Naknade ostaju na snazi dok ih Skupština ne zameni.

I investicione i operativne naknade naplaćuju se dnevno na bruto vrednost penzionih sredstava po odgovarajućim stopama, čime se smanjuje neto vrednost imovine učesnika. Formula za izračunavanje odgovarajućih dnevnih naknada koje se naplaćuju je:

$$\text{Naknada} = [\text{Bruto sredstva učesnika}] * [\text{Stopa}] / [\text{Broj dana u godini}]$$

Naknade dospevaju i primaju se mesečno u docnji.

Prihod od kamata

Kamata se priznaje proporcionalno vremenskoj osnovi korišćenjem metode efektivne kamate. Prihodi od kamata uključuju kamate na oročene depozite, gotovinu i gotovinske ekvivalente.

3.7 Troškovi investicija

Neto naknade otvorenih instrumenata

Neto naknade otvorenih instrumenata uključuju naknade koje naplaćuju otvoreni fondovi i fondovi kojima se trguje na berzi za upravljanje penzionom imovinom, umanjeno za rabate koje mogu dati ili ne. Naknade se priznaju na dnevnoj bazi na osnovu prospekta fonda, ili posebnog ugovora ako postoji. Naknade se mogu zadržati direktno od fonda, čime se umanjuje neto vrednost imovine, ili se mogu fakturisati, u kom slučaju se plaćaju u docnji.

Naknade za posredništvo

KPŠFOP plaća proviziju i druge naknade za sve transakcije kupovine i prodaje penzionih sredstava plasiranih preko brokerskih agenata. Takvi troškovi se odmah prepoznaju.

Naknade za starateljstvo

KPŠFOP plaća naknadu za usluge starateljstva, koje obuhvataju čuvanje kupljenih hartija od vrednosti i obradu svih prihoda od dividendi i isplate kamata, u procentima koji se zasnivaju na vrednosti sredstava na čuvanju. Ove naknade se priznaju kvartalno tokom perioda. Ove naknade dospevaju na naplatu i plaćaju se tromesečno u docnji.

Ostali investicioni troškovi

Ostali investicioni troškovi obuhvataju troškove pretplate na profesionalne terminale (za analizu investicija, kotacije cena i vesti od tržišta), kao i sve druge troškove vezane za aktivnosti ulaganja penzionih sredstava.

3.8 Penzioni troškovi

KPŠFOP ne drži provizije niti ima bilo kakvu obavezu u pogledu penzija zaposlenih koje su veće od doprinosa koji su uplaćeni u gorepomenutu penzionu šemu.

3.9 Oporezivanje

KPŠF kao poverenički fond je izuzet od plaćanja poreza na dobit korporacija.

3.10 Operativni troškovi

Operativni troškovi priznaju se u bilansu uspeha nakon korišćenja usluge ili kada su nastali.

3.11 Povezana lica

Povezana lica sastoje se od članova Upravnog odbora KPŠF, zajedno sa entitetima koje oni kontrolišu, a koji mogu izvršiti značajan uticaj na poslovanje i upravljanje KPŠF-a. Pri razmatranju svakog mogućeg odnosa s povezanim licem, pažnja se usmerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.12 Privženosti i zavisnice

Zavisne obaveze nisu priznati u finansijskim izveštajima. Oni se obelodanjuju ukoliko mogućnost odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi nije mala. Zavisno sredstvo se ne priznaje u finansijskim izveštajima, ali se obelodanjuje kada je verovatan priliv ekonomskih koristi.

Iznos zavisnog gubitka priznaje se kao rezervisanje ako je verovatno da će budući događaji potvrditi da se može izvršiti razumna procena iznosa nastalog gubitka za obavezu nastalu na datum izveštaja o finansijskom stanju.

3.13 Značajne procene i presude

Sastavljanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva procene i presude koje utiču na primenu računovodstvenih politika i prezentirane vrednosti sredstava, obaveza, prihoda i rashoda. Faktični rezultati mogu odstupati od ovih procena. Rukovodstvo isto treba presuditi i aplikaciju knjigovodstvenih politika KPŠFOP. Procene i presude se revidiraju na tekućoj osnovi.

Ova napomena daje pregled oblasti koje uključuju viši stepen prosuđivanja i složenosti, kao i glavne izvore neizvesnosti procena koje imaju značajan rizik da dovedu do materijalnog prilagodavanja u narednoj finansijskoj godini. Detaljne informacije o svakoj od ovih procena i prognoza uključene su u odgovarajuće napomene zajedno sa informacijama o osnovama za obračun za svaku pogođenu stavku u finansijskim izveštajima.

Postepena stopa pozajmljivanja

Stopa je zasnovana na onome što KPŠFOP procenjuje da bi morala da plati trećoj strani da pozajmi sredstva neophodna za dobijanje imovine slične vrednosti s imovinom s pravom korišćenja, sa sličnim uslovima, bezbednosnim i ekonomskim okruženjem.

Korisni vek trajanja obezvređljivih sredstava

Uprava je pregledala korisne živote obezvređljivih sredstava na dan 31 decembra 2023. Rukovodstvo procenjuje određen korisni vek sredstava predstavlja očekivanu korist te imovine. Knjigovodstvene vrednosti tih sredstava su analizirani u Napomenama 9 i 11. Međutim, faktični rezultati mogu odstupati od ovih procena zbog tehnološke zastarelosti.

Merenje očekivanog kreditnog gubitka

Merenje očekivanog ispravka vrednosti kreditnog gubitka za finansijsku aktivu merenu po amortizovanom trošku je područje koje zahteva korišćenje složenih modela i značajnih pretpostavki o budućim ekonomskim uslovima i kreditnom ponašanju (npr. verovatnoća neispunjavanja obaveza banaka po oročenim depozitima i rezultirajući gubici). Objašnjenje ovih ulaznih podataka, pretpostavki i tehnika procene korišćenih u merenju OKG-a detaljnije je opisano u napomeni 3.15.5, koja takođe navodi ključne osetljivosti OKG-a na promene u ovim elementima.

Nekoliko značajnih procena takođe je potrebno za primenu računovodstvenih zahteva za merenje OKG-a, kao što su:

- Određivanje kriterijuma za značajno povećanje kreditnog rizika;
- Izbor odgovarajućih modela i pretpostavki za merenje OKG-a;
- Utvrđivanje broja relativnih pondera predviđenih scenarija za svaku vrstu proizvoda/tržišta i pripadajući OKG; i
- Osnivanje grupa slične finansijske aktive u svrhu merenja OKG-a.

3.16 Rezerva

Operativna rezerva deo je neto sredstva koja pripadaju KPŠFOP, i sredstva se mogu koristiti samo uz odluku Upravnog odbora u slučaju vanrednih događaja, nepredviđenih okolnosti, ili za potrebu za kupovinu nekretnina u svrhu operacija KPŠF (kao što su kancelarije).

Rezerva se prvobitno finansirala u 2013. godini od akumuliranog viška i može se dopuniti samo iz viška iz operativnih aktivnosti odlukom Upravnog odbora. Tokom 2023. godine Upravni odbor je odlučio povećati maksimalni nivo rezerve na 6,000,000 EUR (2022: 5,000,000 EUR) a potom i dodao 1,000,000 EUR čime se rezerva u potpunosti popunila.

U slučaju da se sredstva iz rezerve koriste za pokriće troškova izveštajnog perioda, oni će biti priznati u dobitak ili gubitak za period.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.15 Upravljanje finansijskim rizikom

3.15.1 Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik da će promena u tržišnim cenama, kao što su deviznih kurseva i kamatnih stopa, uticati na dobit KPŠFOP ili na vrednost njenih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnim rizicima u okviru prihvatljivih parametara, uz optimizaciju povratka.

Devizni rizik

Sredstva i obaveze KPŠFOP nisu izložena deviznim kretanjama kursa pošto se sve transakcije i bilanci obavljaju u lokalnoj valuti.

Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa. Menadžment KPŠFOP-a je prvenstveno odgovoran za svakodnevno praćenje neto kamatne stope rizika pozicije i postavlja granice da se smanji potencijal nesklada kamatnih stopa.

Na dan finansijskog stanja KPŠFOP sva kamatonosna sredstava KPŠFOP-a (oročeni depoziti) su sa fiksnim kamatama.

3.15.2 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će KPŠFOP naići na poteškoće u ispunjavanju obaveza povezanih sa njegovim finansijskim obavezama koje se izmiruju isporukom gotovine ili druge finansijske imovine. Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumeva održavanje dovoljnog iznosa gotovine, raspoloživost sredstava putem adekvatnih kreditnih linija i sposobnost prikupljanja na vreme, u utvrđenom roku, potraživanja od trećih lica. Imajući u vidu kratkoročnu prirodu njegovih sredstava, kao i zdrave prilive iz KPŠFPS, rukovodstvo razmatra na kvartalnoj osnovi zahteve za gotovinskim tokovima za narednih 3-6 meseci.

Sledeća tabela prikazuje preostala ugovorna dospeća finansijskih sredstava i obaveza KPŠFOP. Dospeća su pripremljena na osnovu nediskontovanih novčanih tokova.

	Na dan 31 decembar 2023			Na dan 31 decembar 2022		
	1-6 meseca	6-12 meseca	12-60 meseca	1-6 meseca	6-12 meseca	12-60 meseca
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Financijska sredstva						
Gotovina i ekvivalenti gotovine	363,264	-	-	1,028,264	-	-
Oročeni depoziti	-	6,818,415	-	-	5,759,257	-
Dospeli računi	631,337	-	-	617,882	-	-
	994,601	6,818,415	-	1,646,146	5,759,257	-
Financijske obaveze						
Plativi računi i akreali	650,320	-	-	922,049	-	-
Obaveze iznajmljivanja (vidi napomenu 10)	29,700	29,700	178,200	29,700	29,700	237,600
	680,020	29,700	178,200	951,749	29,700	237,600
Ročna neusklađenost	314,581	6,788,715	(178,200)	694,397	5,729,557	(237,600)

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.15 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.15.3 Mera po fer vrednosti

Finansijska sredstva i obaveze su grupisane u tri hijerarhijska nivoa fer vrednosti na osnovu značaja ulaznih podataka koji se koriste tokom merenja fer vrednosti finansijskog instrumenta:

- Razina 1: Navedene cene (ne prilagodene) na aktivnim tržištima za identične imovine ili obveze;
 Razina 2: Drugi ulazni podaci, osim navedenih cena, uključeni u razinu 1, koji su dostupni za promatranje imovine ili obveze direktno (tj. cene) ili indirektno (tj. izrađeni od cene); i
 Razina 3: Ulazni podaci o imovinu ili obvezu koje se ne temelju na dostupnim podacima za promatranje tržišta.

Na izveštajnim datumima, KPŠFOP nije imao finansijske instrumente procenjene po fer vrednosti.

Knjigovodstveni vrednosti gotovine i ekvivalenata gotovine, oročenih depozita, dospelih računa i plativih računa predstavljaju razumnu aproksimaciju njihove fer vrednosti zbog njihovih kratkoročnih dospeća. Fer vrednost obaveza za iznajmljivanja se procenjuje diskontovanjem budućih plaćanja zakupa postepenom stopom pozajmljivanja.

Finansijski instrumenti koji nisu predstavljeni po fer vrednosti

Sledeća tabela sumira knjigovodstvene vrednosti i fer vrednosti tih finansijskih sredstava i obaveza koje nisu prikazane u izveštaju o finansijskom stanju po fer vrednosti na dan 31 decembar 2023 i 2022.

	Nivo	Na dan 31 decembar 2023		Na dan 31 decembar 2022	
		Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost	Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost
		EUR	EUR	EUR	EUR
Finansijska sredstva					
Gotovina i ekvivalenti gotovine	2	363,264	363,264	1,028,264	1,028,264
Oročeni depoziti	2	6,818,415	6,839,317	5,759,257	5,776,554
Dospeli računi	3	631,337	631,337	617,882	617,882
		7,813,016	7,833,918	7,405,403	7,422,700
Finansijske obaveze					
Plativi računi i akruali	3	650,320	650,320	922,049	922,049
Obaveze iznajmljivanja	2	212,905	212,905	258,961	258,961
		863,225	863,225	1,181,010	1,181,010

3.15.4 Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od finansijskog gubitka za KPŠFOP uzrokovan neispravnim ili neuspešnim procesima, politikama, sistemima ili događajima koji ometaju poslovanje.

KPŠF ima službenika za operativni rizik čiji je dužnost da procenjuje ključne rizike na godišnjem nivou. Većina ključnih operativnih rizika se ublažava ili kroz potpunu (ili skoro potpunu) automatizaciju ili korišćenjem principa 4 oka za autorizaciju izvršenja procesa podataka, plaćanja i drugih transakcija.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.15 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.15.5 Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskog gubitka KPŠFOP ukoliko kupac ili ugovorna stranka finansijskog instrumenta ne ispuni svoje ugovorne obaveze.

Analize kreditnog kvaliteta

Izloženost KPŠFOP kreditnom riziku nastaje u vezi sa sledećim instrumentima:

- **Gotovina u banci** - Gotovina u banci se sastoji od gotovine na tekućim računima kod komercijalnih banaka. Ne postoji dostupan kreditni rejting za većinu komercijalnih banaka koje posluju u Republici Kosovo, međutim, zbog svoje kratkoročne prirode, kreditni rizik se ne smatra značajnim i ne izračunava se gubitak od umanjenja vrednosti.
- **Oročeni depoziti** - sastoje se od oročenih depozita položenih kod komercijalnih banaka u Republici Kosovo. Na dan 31. decembra 2023. godine, plasmani oročenih depozita bili su sa četiri banke, sa najviše 38% kod jedne od njih (2022: tri banke, najviše 56% kod jedne od njih).

Očekivani kreditni gubitak (OKG)

Na svaki datum izveštavanja, KPŠFOP procenjuje proviziju gubitka finansijskog instrumenta merenog po amortizovanom trošku u iznosu doživotnog očekivanog kreditnog gubitka ako je bilo značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Ako na datum izveštavanja kreditni rizik nije značajno povećan od početnog priznavanja, KPŠFOP procenjuje proviziju gubitka u iznosu 12- mesečnog očekivanog kreditnog gubitka. Značajne finansijske poteškoće druge ugovorne strane, verovatnoća da će druga strana ući u stečaj ili finansijsku reorganizaciju i kašnjenje u plaćanju smatraju se pokazateljima da su iznosi možda kreditno obezvređeni.

Značajno povećanje kreditnog rizika menadžment definiše kao svako ugovorno plaćanje koje kasni više od 30 dana. Svako ugovorno plaćanje koje kasni više od 90 dana smatra se obezvređenim kreditom.

Merenje OKG-a

U proceni OKG-a, KPŠFOP koristi objavljene stope neplate za izdavaoce istog rejtinga. Kada rejting nije dostupan, koriste se podrazumevane stope za najbližnje izdavaoce. Merenje se prilagođava za (a) trajanje ako data hartija od vrednosti ima manje od godinu dana do dospeća; (b) tipične stope naplate za slične izdavaoce; i (c) diskontne faktore za odgovarajuće prinose na hartije od vrednosti.

S obzirom na gore navedene inpute, svi oročeni depoziti su evaluirani u 1. fazi korišćenjem 12-mesečnog modela umanjenja vrednosti, dok nije bilo kretanja između faza tokom godine završene 31. decembra 2023.

4 GOTOVINA I EKVALENTI GOTOVINE

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Banka për Biznes – Tekući račun	251,175	293,048
ProCredit Bank - Tekući račun	78,471	700,854
Banka Kombëtare Tregtare - Dega Prishtinë – Tekući račun	24,711	24,979
Druge lokalne banke	8,797	9,013
Gotovina u ruci	110	370
Ukupna gotovina i ekvivalenti gotovine	363,264	1,028,264

5 OROČENI DEPOZITI

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Depoziti pre provizija za očekivane kreditne gubitke	6,839,317	5,776,554
Provizije za očekivane kreditne gubitke	(20,902)	(17,297)
Oročeni depoziti	6,818,415	5,759,257

Na dan 31 decembra 2023. godine, investicije KPŠFOP u oročene depozite merene po amortizovanom trošku sastojale su se od 4 depozita s originalnim rokom dospeća od jedne godine, fiksne kamatne stope, prosečno trajanje (ponderisano) od 0.80 godina i prosečnu (ponderisanu) kamatnu stopu od 3.14%. Svi depoziti su položeni kod komercijalnih banaka koje imaju dozvolu i posluju u Republici Kosovo. Na dan 31 decembra 2022. godine investicije u oročene depozite merene po amortizovanom trošku sastojale su se od 4 depozita koji su imali originalne rokove dospeća od jedne godine, fiksne kamatne stope, prosečno trajanje (ponderisano) od 0.88 godina i prosečnu kamatnu stopu od 2.42%.

Neto kretanje rezervi za očekivane kreditne gubitke su:

	Oročeni depoziti	Obveznice Kosova	Dužnički Instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1 januar 2022	2,076	888	2,964
Dodatne provizije zbog novih plasmana Izdavanja iz provizije zbog dospeća	17,297 (2,076)	- (888)	17,297 (2,964)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	15,221	(888)	14,333
Na dan 31 decembar 2022	17,297	-	17,297
Dodatne provizije zbog novih plasmana Izdavanja iz provizije zbog dospeća	20,902 (17,297)	- -	20,902 (17,297)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	3,605	-	3,605
Na dan 31 decembar 2023	20,902	-	20,902

Kretanje oročenih depozita i obveznica kosova tokom 2023. i 2022. su bile:

	Depoziti	Obveznice Kosova	Dužnički Instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1 januar 2022	3,458,954	1,753,998	5,212,952
Novi plasmani	5,760,000	-	5,760,000
Zarađena kamata	67,095	14,364	81,459
Kamata – primljena	(61,571)	(19,250)	(80,821)
Glavnica – dospela	(3,450,000)	(1,750,000)	(5,200,000)
Neto kretanje provizije za očekivane kreditne gubitke	(15,221)	888	(14,333)
Na dan 31 decembar 2022	5,759,257	-	5,759,257
Novi plasmani	6,800,000	-	6,800,000
Zarađena kamata	162,048	-	162,048
Kamata – primljena	(139,285)	-	(139,285)
Glavnica – dospela	(5,760,000)	-	(5,760,000)
Neto kretanje provizije za očekivane kreditne gubitke	(3,605)	-	(3,605)
Na dan 31 decembar 2023	6,818,415	-	6,818,415

6 DOSPILI RAČUNI I PRETPATE

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Dospeli računi		
Neto potraživanja od KPŠFPS	581,097	564,679
Rabati i ostali dospeli računi	50,240	53,203
	631,337	617,882
Pretplate	17,244	16,476
Ukupno dospeli računi i pretplate	648,581	634,443

Neto potraživanja od KPŠFPS uključuju naknadu za upravljanje naplaćen na računima doprinosilaca kao i razliku od refundacija pogrešnih doprinosa; koji su primljeni posle datuma izveštavanja. Dospeli rabati uključuju rabate na naknade koje naplaćuju otvoreni fondovi koji nisu primljeni do datuma izveštavanja.

7 ZAVISNA SREDSTVA I OBAVEZE

Na dan 31 decembra 2023 i 2022, KPŠFOP nije imalo zavisnih sredstava niti obaveza.

8 PRIVRŽENOSTI

Na dan 31 decembra 2023 i 2022, KPŠFOP nije imalo privrženosti osim obaveza za iznajmljivanje, kao što je prikazano u Napomeni 3.4.2 "Najmovi".

9 NEKRETNINA I OPREME

	Kompjuteri i prateće opreme	Nameštaji uređaji i oprema	Ostala kancelarijska oprema	Motorna vozila	Plac i izgradnja u toku	Ukupno
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Cene						
Na dan 1 januar 2022	412,171	26,874	64,466	53,365	591,153	1,148,029
Dodato u toku godine	2,919	-	2,869	-	-	5,788
Otpisano u toku godine	(500)	(780)	(2,704)	-	-	(3,984)
Na dan 31 decembar 2022	414,590	26,094	64,631	53,365	591,153	1,149,833
Dodato u toku godine	6,106	1,570	-	-	-	7,676
Otpisano u toku godine	(4,485)	(1,014)	(22,762)	-	-	(28,261)
Na dan 31 decembar 2023	416,211	26,650	41,869	53,365	591,153	1,129,248
Akumulirano obezvređenje						
Na dan 1 januar 2022	(335,030)	(22,860)	(55,535)	(53,365)	-	(466,790)
Teret u toku godine	(47,365)	(1,190)	(7,303)	-	-	(55,858)
Eliminisano iz otpisa	500	780	2,704	-	-	3,984
Na dan 31 decembar 2022	(381,895)	(23,270)	(60,134)	(53,365)	-	(518,664)
Teret u toku godine	(22,680)	(1,190)	(1,424)	-	-	(25,294)
Eliminisano iz otpisa	4,485	1,014	22,762	-	-	28,261
Na dan 31 decembar 2023	(400,090)	(23,446)	(38,796)	(53,365)	-	(515,697)
Neto knjigovodstvena vrednost						
Na dan 31 decembar 2023	16,121	3,204	3,073	-	591,153	613,551
Na dan 31 decembar 2022	32,695	2,824	4,497	-	591,153	631,169

Izgradnja u toku i avansi

Dana 23 novembra 2016 godine, Vlada Republike Kosovo je donela odluku br. 06/117 o eksproprijaciji u ime javnog interesa imovine društvenog preduzeća "P.SH. Udruženje SH.A.M. Vllaznim Union", koja se nalazi na katastarskoj parceli, P-7207-0, u Lakërishtë, prištinska katastarska zona, opština Priština, za potrebe KPŠF-a.

Prema važećim zakonima o privatizaciji - imajući u vidu da je eksproprijacija izvršena u javnom interesu - KPŠF je morao da plati samo 20% od vrednosti imovine u iznosu od 249,012 EUR (procenjeno od strane nezavisnog ovlašćenog inspektora na 1,245,060 EUR), legitimnih potraživanja poverioca, o čijim potraživanjima je Organ za likvidaciju doneo odluku u iznosu od 340,142 EUR, dok su administrativne takse iznosile 2,000 EUR. Kao takav, u junu 2018 godine, KPŠF je platio Kosovskoj agenciji za privatizaciju potreban iznos od 591,153 EUR.

Organ za likvidaciju je odbio potraživanja u iznosu od 133,618 EUR, a na njegove odluke može se uložiti žalba Posebnoj komori Vrhovnog suda Republike Kosovo. Prema sporazumu o eksproprijaciji, KPŠF je obećao i obavezan je da plati bilo koja i sva potraživanja koje je Posebna komora usvojila u korist žalioca, a takvi iznosi će povećati troškove za nabavku ekspropisane parcele.

Vlasništvo nad imovinom je preneseno u katastarski registar na KPŠF tokom 2019. godine. U 2022. godini KPŠF-u je bila odbijena dozvola za izgradnju kancelarija, većeg obima i veličine od onih u ruševinama i potpuno oronulim zgradama na parceli. Tokom 2023. godine, KPŠF je podneo zahtev i dobio dozvolu da izgradi svoje sedište u okviru perimetra i obima postojećih zgrada. Na dan ovog izveštaja nisu pokrenute procedure izgradnje/nabavke za radove.

Tokom 2023. i 2022. godine, KPŠF je otpisao samo potpuno obezvređene imovine.

Na dan 31 decembra 2023 i 2022 ne postoje tereti nad sredstvima KPŠFOP.

10 IMOVINA S PRAVOM KORIŠĆENJA I OBAVEZE IZNAJMLJIVANJA

	Imovina s pravom korišćenja
	EUR
Cena	
Na dan 1 januar 2022	232,293
Dodato u toku godine	250,474
Na dan 31 decembar 2022	482,767
Dodato u toku godine	-
Na dan 31 decembar 2023	482,767
Akumulirano obezvređenje	
Na dan 1 januar 2022	(185,834)
Teret u toku godine	(48,291)
Na dan 31 decembar 2022	(234,125)
Teret u toku godine	(49,715)
Na dan 31 decembar 2023	(283,840)
Neto knjigovodstvena vrednost	
Na dan 31 decembar 2023	198,627
Na dan 31 decembar 2022	248,642

	Obaveze iznajmljivanja
	EUR
Na dan 1 januar 2022	52,482
Dodato u toku godine	250,474
Kamata iznajmljivanja	10,005
Plaćanja tokom godine	(54,000)
Na dan 31 decembar 2022	258,961
Kamata iznajmljivanja	13,344
Plaćanja tokom godine	(59,400)
Na dan 31 decembar 2023	212,905

Tokom godine završenoj 31. decembra 2023, KPŠFOP ima samo jedan najam, za svoju kancelariju, koji je identifikovan kao imovina s pravom korišćenja i odražava se na izveštaju o finansijskom stanju (2022: samo jedan najam). Obaveze iznajmljivanja povezane sa istim prikazuju se takođe u izvještaju o finansijskom stanju.

Prvobitno iznajmljivanje koje je trajalo od 1. januara 2018. do 31. decembra 2022. godine (s obe strane imajući mogućnost da raskinu ugovor putem otkazivanja od 9 meseci), je juna 2022. godine bio produžen do 31. decembra 2027. Postepena stopa pozajmljivanja koja se primenjuje za obaveze zakupa priznate pri odmerenju datuma 1. juna 2022. godine iznosila je 5.88%, dok se amortizacija imovine s pravom korišćenja vrši linearno, tokom celog trajanja najma.

Na dan 31. decembra 2023. diskontirane obaveze iznajmljivanja u iznosu od 212,905 EUR sastoje se od 48,730 EUR kratkoročnih i 164,175 EUR dugoročnih obaveza iznajmljivanja. Nediskontirane obaveze iznajmljivanja iznose 237,600 EUR, od čega su 59,400 EUR kratkoročne, a 178,200 EUR dugoročne.

Na dan 31. decembra 2022. diskontirane obaveze iznajmljivanja u iznosu od 258,961 EUR sastoje se od 46,056 EUR kratkoročnih i 212,905 EUR dugoročnih obaveza iznajmljivanja. Nediskontirane obaveze iznajmljivanja iznose 297,000 EUR, od čega su 59,400 EUR kratkoročne, a 237,600 EUR dugoročne.

11 NEMATERIJALNA SREDSTVA

	Softveri i Licence
	EUR
Cene	
Na dan 1 januar 2022	369,306
Dodato u toku godine	50,819
Otpisano u toku godine	(271,824)
Na dan 31 decembar 2022	148,301
Dodato u toku godine	57,953
Otpisano u toku godine	-
Na dan 31 decembar 2023	206,254
Akumulirana amortizacija	
Na dan 1 januar 2022	(338,528)
Teret u toku godine	(14,622)
Eliminisano iz otpisa	271,824
Na dan 31 decembar 2022	(81,326)
Teret u toku godine	(25,383)
Eliminisano iz otpisa	-
Na dan 31 decembar 2023	(106,709)
Neto knjigovodstvena vrednost	
Na dan 31 decembar 2023	99,545
Na dan 31 decembar 2022	66,975

Tokom 2023. godine, KPŠFOP nije otpisao nijedno nematerijalno sredstvo. Tokom 2022. godine, KPŠFOP je otpisao samo potpuno amortizovana nematerijalna sredstva.

12 PLATIVI RAČUNI I AKRUALI

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Plativi računi za investicione aktivnosti	527,306	791,353
Akruali za štampanje i slanje stanja računa doprinosilaca	88,943	80,244
Ostali plativi računi i akruali	34,071	50,452
Ukupni plativi računi i akruali	650,320	922,049

Na dan 31 decembra 2023 u bilans plativih računa za investicione aktivnosti su uključeni naknade upravljanja od strane menadžera otvorenih fondova koji fakturisaju u vrednosti od 526,563 EUR (2022: 790,610 EUR).

13 VIŠAK

	2023			2022		
	Operativne Aktivnosti	Investicione Aktivnosti	Ukupno	Operativne Aktivnosti	Investicione Aktivnosti	Ukupno
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Prihodi za godinu						
Prihodi od naplaćenih taksi	1,288,637	8,132,780	9,421,417	1,337,980	7,511,466	8,849,446
Ostali prihodi	174,817	-	174,817	80,623	-	80,623
	1,463,454	8,132,780	9,596,234	1,418,603	7,511,466	8,930,069
Troškovi za godinu	(1,054,703)	(5,846,523)	(6,901,226)	(1,139,768)	(6,695,395)	(7,809,163)
Rezerve za očekivane kreditne gubitke, neto povećanje	(3,605)	-	(3,605)	(14,333)	-	(14,333)
Povećanje neto sredstva koja pripadaju Operacijama KPŠF						
	405,146	2,286,257	2,691,403	264,502	816,071	1,080,573
Višak u početku godine	944,732	1,242,923	2,187,655	680,230	426,852	1,107,082
Plaćeno penzijskim sredstvima (KPŠFPS)	-	(2,000,000)	(2,000,000)	-	-	-
Dopuna rezerve	(1,000,000)	-	(1,000,000)	-	-	-
Višak u kraju godine	349,878	1,529,180	1,879,058	944,732	1,242,923	2,187,655

Tokom 2023. Upravni odbor je odlučio da nadoknadi penziona sredstva doprinosioca (KPŠFPS) sa 2,000,000 EUR od viška investicionih aktivnosti. Dalje, nakon povećanja gornje granice rezerve na 6,000,000 EUR, Upravni odbor je odlučio da rezervu dopuni sa 1,000,000 EUR.

Tokom 2022. Upravni nije nadoknadio penziona sredstva (KPŠFPS) iz viška operativnih ili investicionih aktivnosti. Niti je bilo podatka u rezervi, zbog toga što je rezerva već bila u potpunosti popunjena.

14 NAKNADA TAKSI NA TERET PENZIJSKIH SREDSTAVA

	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Naplaćene takse za investicione aktivnosti	8,132,780	7,511,466
Naplaćene takse za operativne aktivnosti	1,288,637	1,337,980
Total naknada taksi na teret penzijskih sredstava	9,421,417	8,849,446

Naknade su obračunate dnevno kao što je sticano u Napomeni 3 ovih finansiskih izveštaja. Naplaćene takse za period raportisanja, usvajane od strane Skupštine Republike Kosovo u skladu sa Zakonom br. 04/L-168, bile su kao sledeće:

Datum od	Datum do	Takse za investicione aktivnosti	Takse za operativne aktivnosti	Ukupne takse
1 januara 2022	7 februara 2023	0.320% g.	0.057% g.	0.377% g.
8 februara 2023	31 decembra 2023	0.320% g.	0.050% g.	0.370% g.

15 OSTALI PRIHODI

	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
<i>Operativne aktivnosti</i>		
Prihod od kamata obračunat metodom efektivne kamatne stope (na depozite i tekuće račune)	166,333	82,803
Podešavanje za razliku od refundacije doprinosa	8,454	(3,290)
Ostali prihodi iz operativnih aktivnosti	30	1,110
	174,817	80,623
Ukupni ostali prihodi	174,817	80,623

16 NETO NAKNADE OTVORENIH INSTRUMENTATA

	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Bruto naknade	5,750,760	6,206,678
Rabati	(240,522)	(166,095)
Neto naknade otvorenih instrumenata	5,510,238	6,040,583

Detaljna lista naplaćenih naknada i rabata datih od otvorenih fondova i fondova kojima se trguje na berzi za godinu koja se završila 31. decembra 2023. i 2022. je data u finansijskim izveštajima za KPŠFPS.

17 POSREDNIŠTVO, STARATELJSTVO I OSTALI TROŠKOVI INVESTICIJA

	Za godinu 31 decembar 2023	Za godinu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Posredništvo	115,818	434,930
Starateljstvo	152,864	121,940
Transferi	39,138	56,889
Terminali i ostali troškovi	28,465	41,053
Ukupno posredništvo, starateljstvo i ostali troškovi investicija	336,285	654,812

18 TROŠKOVI OSOBLJA

	Za godinu 31 decembar 2023	Za godinu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Plate osoblja	537,045	484,658
Penzioni doprinosi poslodavca	30,670	28,943
Troškovi Kolektivnog Ugovora	59,893	79,246
Ostali troškovi osoblja	14,413	32,308
Ukupno troškovi osoblja	642,021	625,155

19 TROŠKOVI UPRAVNOG ODBORA

	Za godinu 31 decembar 2023	Za godinu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Honorari članova Odbora	51,863	84,475
Penzioni doprinosi poslodavca	2,192	3,633
Sastanci (Putovanje/Hotel/Drugi troškovi)	5,601	6,230
Fiducijarno osiguranje	2,950	38,320
Ukupno troškovi Upravnog odbora	62,606	132,658

20 OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

	Za godinu 31 decembar 2023	Za godinu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Troškovi kancelarijskog poslovanja	38,729	34,018
Stručne službe / ugovorači / konsultanti	25,128	20,489
Naknade nadzora CBK-a	19,530	20,070
Eksterna revizija	15,700	11,200
Kamata iznajmljivanja	10 13,344	10,005
Održavanje softvera	12,243	30,806
Obuke, putovanja i ostalog troškovi osoblja	6,548	8,568
Komunikacije	5,889	6,232
Edukacija javnosti i oglasi	6,213	5,599
Bankovne naknade	2,141	2,105
Ostali troškovi	4,435	15,573
Ukupno troškovi Upravnog odbora	149,900	164,665

21 POVEZANA LICA

Lice je povezana sa entitetom ako, direktno ili indirektno preko jednog ili više posrednika, lice kontroliše, kontrolisano je ili je pod zajedničkom kontrolom sa entitetom, ako lice ima interes u entitetu koji joj daje značajan uticaj na entiteta, lice ima zajedničku kontrolu nad entitetom, lice je pridruženi član ili je član ključnog rukovodećeg osoblja tog entiteta ili njegovog matičnog entiteta.

KPŠFOP upravlja i ima punu kontrolu nad investicijama KPŠFPS, tj. penzionim sredstvima. Transakcije između ove dve se odnose na (a) da se KPŠFOP finansira iz naknada naplaćenih penzijskim sredstvima kao što je opisano u napomeni 14, umanjeno za razliku (pozitivnu ili negativnu) između vrednosti jedinica otkupljenih putem refundiranja i nominalne vrednosti refundiranih doprinosa, kao što je opisano u napomeni 15; kao i (b) viškovi vraćeni u KPŠFPS iz KPŠFOP, kao što je opisano u napomeni 13.

Članovi upravnog odbora (a) primaju mesečne nadoknade putem honorara poverenika koje odobrava Skupština Republike Kosovo prilikom odobravanja investicionih i operativnih naknada koje se naplaćuju iz fonda; i (b) imaju obavezne penzijske doprinose koji se plaćaju u njihovo ime. Bilans gore navedenih, za godine završene 31. decembra 2023. i 2022. godine, obelodanjeni su u napomeni 19 ovih finansijskih izveštaja.

Ključno rukovodeće osoblje prima mesečne plate koje je odredio Upravni odbor i u njihovo ime se plaćaju i obavezni penzijski doprinosi. Povremeno im se mogu dodeliti godišnji bonus u vezi sa učinkom, ograničen na maksimalno jednu mesečnu osnovnu platu. Bilans gore navedenih, za godinu završenu 31. decembra 2023. godine, iznosilo je 175,183 EUR (2022: 158,012 EUR). Od ukupnog iznosa za godinu završenu 31. decembra 2023. godine, plate su iznosile 152,409 EUR; penzijski doprinosi poslodavca iznosili su 8,405 EUR; a bonusi, dnevnice i drugi dodaci iznosili su 14,369 EUR.

22 DEŠAVANJA POSLE DATUMA FINANSIJSKOG STANJA

Nakon datuma 31 decembar 2023 nema narednih događaji koji zahtevaju prilagođavanje ili dalje obelodanjivanje u ovim finansijskim izveštajima.